

ОЦІНКА ДОСВІДУ ВИКОРИСТАННЯ ПРОТЕЗІВ

Trinity Amputation and Prosthesis Experience Scales

Шкала TAPES (Trinity Amputation and Prosthesis Experience Scales) – це анкета для самостійного заповнення пацієнтом, мета якої полягає в оцінюванні досвіду використання протезів. Зміст анкети охоплює в собі галузі психосоціальної та фізичної адаптації, обмеження різних видів активності та задоволеності протезами. Окремі пункти – це вивчення залишкового та фантомного болю в кінцівках.

Мета

Вивчення психосоціальних чинників, пов'язаних з процесом адаптації, використання протезу, специфічних вимог та потенційних джерел дезадаптації. З наукової точки зору TAPES може полегшити вивчення взаємозв'язків між різноманітними змінними і виявити ті фактори, які найбільше сприяють успішній реабілітації та адаптації до носіння протезів нижніх кінцівок.

Цільова категорія населення

Пацієнти з ампутаціями нижніх кінцівок

МЕТОДИ

TAPES складається з 9 окремих підшкал. Існує **3 психосоціальні підшкали**:

- «Загальна адаптація»,
- «Соціальна адаптація»
- «Адаптація до обмежень».

Кожна з підшкал має 5 пунктів, які оцінюють по 5-бальній шкалі (категорично не згоден; не згоден; ні згоден, ні не згоден; згоден; повністю згоден). Бали варіюють від 5 до 25 (чим більший бал, тим вищий рівень адаптації).

Опитувальник містить **3 підшкали, за допомогою яких оцінюють обмеження активності**:

- «Обмеження функціональної активності»,
- «Обмеження соціальної активності»,
- «Обмеження спортивної активності».

Кожна з таких підшкал має 4 пункти, які оцінюють по 3-бальній шкалі (зовсім не обмежена; незначно обмежена; дуже обмежена).

Оцінюють в діапазоні від 3 до 12 (високі бали вказують на значне обмеження активності).

3 додаткові підшкали, якими визначають ступінь задоволеності протезом, їх оцінюють по 5-бальній шкалі (вкрай незадоволений; незадоволений;

ні незадоволений, ні задоволений; задоволений; дуже задоволений).

Підшкала «Функціональна активність» складається з 5 пунктів, з потенційним діапазоном балів від 5 до 25. В підшкалі «Естетичне задоволення» є 5 пунктів (наприклад, колір), з діапазоном балів від 4 до 20. Оскільки «Задоволеність вагою» містить тільки 1 пункт, бали варіюють від 1 до 5. Більш висока оцінка в кожній з підшкал вказує на більшу задоволеність протезом.

Шкала TAPES враховує наявність фантомного та залишкового болю в кінцівках, а також інші медичні проблеми, не пов'язані з ампутацією. Кожен тип болю повинен бути оцінений за наступними критеріями:

- 1) тип болю
- 2) частота виникнення
- 3) тривалість кожного епізоду
- 4) рівень болю за шкалою від 0 до 10 (0 – немає болю, 10 – нестерпний біль)
- 5) ступінь впливу на повсякденне життя.

Цей розділ анкети містить 2 пункти, в яких респондентам пропонують оцінити свій загальний стан здоров'я і рівень фізичних можливостей (дуже погано – 1; дуже добре – 5).

ДОКАЗОВІСТЬ

Здатність TAPES прогнозувати значну варіативність кожного з 4 компонентів опитувальника «Якість життя» від BOOЗ (WHOQOL:BREF) підкреслює потенційну користь шкали в якості індексу специфічних порушень в анкеті WHOQOL для пацієнтів з ампутаціями кінцівок. Підшкали TAPES продемонстрували високу внутрішню узгодженість та попередні докази, які вказують на високий рівень достовірності.

ОБГРУНТОВАНІСТЬ

Gallagher&MacLachlan дослідили конструктивну обґрунтованість TAPES, порівняно з опитувальником «Якості життя» від BOOЗ і виявили значну кореляцію між балами по шкалі WHOQOL:BREF і загальними показниками ($r = 0,733$, $p < 0,0001$), вимірюваними за допомогою даної анкети. Шкала соціальних відносин WHOQOL:BREF сильно корелювала ($r = 0,709$, $p < 0,0001$) з підшкалою «Соціальна адаптація», і в меншій мірі корелювала з підшкалою «Соціальні обмеження» ($r = -0,356$, $p < 0,01$). Немає взаємозалежності з підшкалами «Обмеження фізичної активності» та «Функціональні обмеження». Шкала фізичного здоров'я BOOЗ сильно корелює ($r = 0,624$, $p < 0,0001$) з підшкалою «Адаптація до обмежень». Також прослідковується сильний взаємозв'язок між Шкалою фізичного здоров'я та «Функціональними обмеженнями» ($r = -0,601$, $p < 0,0001$), «Обмеженням спортивної активності» ($r = -0,634$, $p < 0,0001$) та «Соціальними обмеженнями» ($r = -0,0001$). $0,618$, $p < 0,0001$).

Дослідники виявили позитивну кореляцію між підшкалою «Ясність думок» анкети TMMS (Trait Meta-Mood Scale) і «Загальною адаптацією» ($r = 0,409$, $p < 0,005$), «Соціальною адаптацією» ($0,560$, $p < 0,0001$) та «Адаптацією до обмежень» ($r = 0,493$, $p < 0,001$) шкали TAPES. Також була виявлена позитивна кореляція між підшкалою «Відновлення» TMMS і підшкалами «Загальна адаптація» ($r = 0,547$, $p < 0,0001$), «Соціальна адаптація» ($r = 0,578$, $p < 0,0001$) та «Адаптація до обмежень» ($r = 0,337$, $p < 0,01$).

ДОСТОВІРНІСТЬ

Кожна підшкала опитувальника TAPES продемонструвала високу внутрішню узгодженість.

Внутрішня узгодженість та взаємозв'язок підшквал «Задоволеності протезом»

Підшкала	1	2	3
1. Функціональна	–		
2. Естетична	405	–	
3. Вага	298	293	–
Внутрішня узгодженість (коефіцієнт Кронбаха)	854	0,777	

Внутрішня узгодженість та взаємозв'язок підшкал «Задоволеності протезом»

Підшкала	1	2	3
1. Функціональна	–		
2. Соціальна	530	–	
3. Естетична	630	456	–
Внутрішня узгодженість (коефіцієнт Кронбаха)	856	0,838	0,763

Внутрішня узгодженість та взаємозв'язок підшкал «Психологічної адаптації»

Підшкала	1	2	3
1. Загальна	–		
2. Соціальна	460	–	
3. Естетична	545	391	–
Внутрішня узгодженість (коефіцієнт Кронбаха)	886	0,862	0,833